ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME

Nr. 4. 28.årg.

JULEN - 1996

Barn for 70 år siden, var de lykkeligere enn i dag?

Skrivet av lærer Georg Berge til avisen «Samleren» 22. des. 1950.

Julen er jo den store fest for alle, og en tenker på den og gleder seg lang tid i forveien. Ofte er det nok mest de ytre ting en tenker på, og en vil gjøre det så festlig som mulig. Kanskje er det slik at julens virkelige betydning, dette at en frelser da ble født, ofte kommer i bakgrunnen. Men jeg tror nok at de fleste ofrer dette er tanke når juletreet står tent og en synger julesangene, eller ser glade barn slå ring om treet.

Også i år ser vi hvordan barna begynner å telle dagene lenge før julen kommer. Men jeg tror nesten at vi som var barn i 1910 - 20 årene, gledet oss enda mer, skjønt de midler som skulle til for å gjøre det festeligere var mindre enn i dag. Barna var mer nøysomme. Også vi tellet dagene den gang, og fulgte med i de voksenes forberedelse etter evne. Lenge før jul hadde vi julepynten nede fra loftet for å se hva som manglet eller var godt i stykker. Så var det å få far til å kjøpe noe kulørt papir, når han gikk til Mandal. Dette skulle brukes til å lage korger og leker. Vi barn kunne sitte flere kvelder ivrig opptatt med å klippe og klistre. Og alle var med også de minste. Og vi følte en stor glede ved dette. Det gjaldt å få alt så fint som mulig. Så skulle julesangene repeteres.

Fors. side 2

Glade barn i forjulstemning i Skjernøy barnestue 1987. Fra høyre litt skjult bak treet: Ingvild Syrdahl, Stian Abrahamsen, Bjørnar Christensen, Camilla Syvertsen, Char'otte Tjomsland, Oddvar Jenssen, Anders Dyrstad Solvang, Kristin Bornøy, Susanne Berge, Lise Greipsland, Anne Grete Walvick og Tomas Hansen.

Fra side 1

Vi satt gjerne i skumringen og sang dem, for vi måtte spare på oljen.Der var ikke elektrisk lys den gangen.Mor og far kunne dem utenat.Og vi sang alle vers, mange, mange ganger, til vi kunne dem til punkt og prikke. Og jeg husker ikke at det den gang var noen som ikke kunne synge, hva ofte er tilfelle med barna i våre dager.Men der har nok radioen stor skyld.Det er lett å skru på en knapp og la andre synge og spille, og så øves ikke stemmen opp fra en er barn.Men da mister en også i stor grad gleden ved sangen.

En 14 dagers tid før jul skulle grisen slaktes.Den var gjerne på om lag 20 pund(120 kilo).Likså ble det gjerne slaktet et par sauer eller lam.Der skulle lages persesylte,rullepølse og mårpølse.Og da var det mest mor som måtte stå i.Man kastet ikke innmaten da,som de fleste gjør nå.Det gjaldt å nytte det som nyttes kunne.Likså ble blodet brukt i komper og blodpølser.Men det var jo lettere å få både sukker og rosiner enn i dag.Et par av oss barn måtte ut i skogen og hente pølsepinner.Det var de lange tornene på slåpetorn(slåbær).Disse skulle skrapes og tørkes før de kunne brukes.

Noen dager før jul ble et par av oss sendt av sted for å hente kristorn, helst med bær.Et par andre måtte i skogen for å hente einar, for mor laget gjerne einar øl.Vi måtte hogge opp en masse ved, så det kunne være nok til alle juledagene, for da måtte intet unødig gjøres.

Far satte ut ruser for å få juletorsken, både til oss selv og til å gå til byen med.For alle fiskerene skulle gjerne opp med torsk julaften, den gang somnå.

Juletre måtte vi helst kjøpe. Men foten skulle settes på, og vi større barna fikk som oftest lov til å gjøre det. Men det skulle gjerne måles ,siktes og "dimederes" i det vide og breie for å få dette gjort så nøyaktig som mulig.Treet måtte stå så bent som et lys, og der måtte være kile i rota så det unne stå støtt.Mor hadde det travelt med å bake julekaker og flere slags små kaker.Og det manglet ikke på småbakere som ville være med.Og alle skulle ha en klatt deig og bake for seg sjøl.Men det lille brødet var ofte nokså mørkt i fargen når det var ferdig, for hendene var ikke alltid så rene.Mor ville kaste det i grisematen.Men det var vi ikke enige i .Vi ville ha det stekt i ovnen sammen med hennes brød, og jeg husker ikke annet enn at det smakte godt når det var stekt.

Men det store problem var hvordan vi skulle få sparepengene til å rekke til julegaver.Vi hadde ikke mange av dem i den tiden.Far og mor skulle jo ha gaver først og fremst, og så var vi 10 søsken , og vi ville også gjerne gi hverandre en liten ting.Noen ører hadde vi fått igjennom året , og disse var lagt på sparebøssa etter hvert.Det var mest kobberdanker, og det kunne dreie seg om 2-3 kroner når julen kom.<Men disse ble tellet ofte mange ganger, og det ble regnet og dividert i lange baner.Det ble ikke store tingene en kunne få. Så var det å gå på butikken på Farestad eller i Bergsdalen.Og kjøpmennene var greie til å hjelpe oss, så vi klarte gjerne problemet og var vel fornøyd.Jeg husker en jul at jeg ga mor en pakke hårnåler og far en sigar.Mor ble svært glad, og far dampet fornøyd på sigaren og synest det var en flott julegave.Vi søsken ga hverandre en gnav stokk, en liten billedbok eller andre småting, og jeg husker aldri annet enn at vi ble fornøyd.Mange andre har vel hatt det noe i likhet med dette da de var barn for (nå i dag i 1996 60-70 år siden).Men for meg er det kjært å tenke tilbake på denne tid , nå da far og mor er borte og vi søsken har fått våre egne hjem.

Konkurranse « Kjenn din øy».

Om den konkurransen kommer litt orientering til dere som deltar eller vill delta .Det hele går ut på å finne 29 poster fordelt rundt om kring på hele øya. Postene skal ligge ut til senhøsten 1997.Hver post har bokstav malt på.Dette skal bli en setning.Setningen har Skjernøy Historielag stått for, å stikkordet er : OPPFORDRING!

Tilbake til postene.Post nr.18 og 3 ,altså Soggesteinen og Rosnes heia er dessverre forsvunnet, noen har tydeligvis hatt moro med det.De nevnt nummer har bokstavene S og R .Så her vi kommet til å satt gale navner på to steder på kartet.Post nr. 2 heter Rullefjellene og post nr. 19, heter Steindalsmyra . Bak midt i skogen ligger bak Steindalsmyra.Noen har vanskeligheter med å finne postene, andre har allerede funnet alle! Men har du problemer så må du endelig ringe Rita på telf.38268716 så vil jeg hjelpe deg med nærmere orientering så godt jeg kan.

Vi har flere "Kjenn din øy" konkurranser igjen.De kan du få kjøpt for Kr.40.- hos Hilde Herstad,Liv Brit Jenssen eller Rita Dyrstad Solvang.Frist for innlevering vil bli annonsert i Skjernøyposten nr.3 for 1997.

SKJERNØYPOSTEN

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Redaktør: Sigurd Aalvik, Tlf. 382 68611
I redaksjonen:
Håkon Karlsen, Tlf 382 68541
Georg Walvick, Tlf 382 68636
Norvald Jenssen, Tlf 382 68675
Evert Knutsen, Tlf 382 68686
Rita T. Dyrstad Solvang, Tlf 382 68716
Adr.: Skjernøy, 4500 Mandal.

Postgirokonto: 0802 5425368.

Kontakt i USA:
Mrs. Agathe Thompson
865 Buck kd., Stone Ridge
N.Y. 12484

Abonnent pris pr. år kr 50,-
USA $ 10,-

Fiskenytt.

En av høstens store begivenhet, hummerfisket er avsluttet med omtrent samme resultat som i fjord. 3 til 4 hummer PR teine i gjennomsnitt for dem som har fisket til nå i begynnelsen av november. Men det har vært mye kuling og tung sjø, og en ordentlig høststorm tok også med seg noen av teinene til fiskerne. Under hele hummerfisket var det nesten umulig å komme til de ytterste fiskeplassene. Ellers var det mye mindre med småhummer enn de siste 2 - 3 årene. Og det var også flere av småhummeren som hadde uterogn, dette kommer vel av at målet er økt til 24 cm. Deltagelsen i fisket er som de siste årene, 90 - 100 teiner for dem som har fisker mest, og teinetallet for hele øya er sikkert bare en femtepart av antallet i 1950 og 60 årene. Og hummerfangstene i dag for hele øya er mindre en 2 av de beste fiskebåtene fikk. Noen av fiskerne hadde over 1000 hummer i sesongen. Og prisen er nå i slutten av november kr 140 PR kilo. Kanskje blir det noe mer nærmere jul.

Fisket er ellers er lite, til tross for store garnlenker. En del lyr, sei og pigghå. Og noe torsk er det i trollgarna, mest torsk i størrelse 2 kg, mens det er mindre av den helt store slagen. Rekefisket har vært bra, med ukefangster på 1000 til 2000 kg de ukene været har vært brukelig. Nå får vi håpe at juletorsken går i trollgarna i år også, og vi ønsker alle leserne av fiskenytt en riktig god jul , og et godt nyttår 1997, med god fiskelykke----------.

Nye boliger på Skjernøy

Odd Hallvard Kjellby i Idé Bygg as søker om at Mandal kommune nå behandler ferdig bebyggelsesplanen for en område på Farestad. Kjellby ønsker befaring på eiendommen til Per Lyberg, som er bosatt i Sverige. Ifølge kartene er det tegnet inn sju nye boliger på de attraktive tomtene på Farestad.

Årets «Laks» 1996.

Årets «Laks» vil onsdag 11. des. bli tildelt Agnethe Kjellin, bosatt på Dyrstad, er bestyrer av Gamle Postgården i Mandal, og Mandal byvandringens mor.

«En verdig vinner»: sier juryleder Roar B. Christensen. I en årrekke har Agnethe på en positiv måte markert seg kraftig i Mandal. Hun er primus motor bak «Ingermanlands» markeringen, hun er byvandingenes mor og kan vel også sies å være estetikkens vaktbikkje i byen. Hun er handlekraftig, har en stahet som gjør at hun forsetter å kjempe der andre gir opp, og har dessuten også lagt ned masse arbeid innen revy og teatervirksomheten på Skjernøya. Vi gratulerer så hjertelig----------.

God Jul

Ungdomsforeningen.

I 28 år har vi skrivet litt om ungdomsforeningen her i denne spalten 4 ganger i året. Det har for det meste vært det samme om møter fester ol. Men det har også vært forandringer både i forening og i kapellet. Og nå har vi også hatt besøk av biskop Halvor Bergan. Men oppslutningen er ikke den samme og den kan ha mange årsaker, men hvis vi går tilbake de 28. årene og på et årsmøte i ungdomsforeningen, var lillesalen fullsatt ca: 45 - 50 medlemmer og alle ville ha noe å si når det gjaldt kapellet. I dag på et årsmøte kan det kanskje møte opp 20. En er også så mye mer engasjert nå. Nesten alle er i jobb - mer eller mindre, og så er det så mange ting en skal delta i på fritiden utenom hus og hjem. Barn og ungdom er sterkt engasjert i forbindelse med skole og lag. Kapellet krever en god del folk til å være med i styre og komiteer, og de er vanskelig å få tak i. Kapellet må det også gjøres noe med, og det vil bli gjort på dugnad så langt mulig. Det er taket over kirkekoret (alteret) som må fornyes pluss alt det arbeidet det blir med å bore etter vann og innlegging av kloakk.
Så: Festkvelden med Ole Gunnar Sæbø ble avlyst på grunn av sykdom. Han skulle tale over emnet: Ekteskap og familie. Videre har det vært 4 utlodninger i høst. Det er begge kvinneforeningene, østerøya og vesterøya samt Helselaget og Indremisjonen. En møteuke ved Andreas Holbek, med krabbefest på fredagen. Videre 3 kvelder med kveldsbibelskole hvor 2 var lagt til Hald i Mandal. I tillegg til vanlige onsdagsmøter og et par kosekvelder, den ene sangkveld med kjeks og ost.
Nå nærmer julen seg og det er grøtfest 11. des. og Menigheten synger julen inn søndag 15. des.
Årsmøtet ble holdt onsdag 4. des. og Bjarne Christensen holdt andakten. Årsmeldingen viser at virksomheten er nesten som året før, unntatt den store møteuken ved Bjørn Pettersen og Tonje Andersen, da den begynte på tirsdagen og varte til søndagen. Ungdomsgruppa arengerte rekefest på lørdagskvelden. Et stort arbeid blir lagt ned - av mange, det er samlinger for barn, ungdom og for hele familien. Til sist i årsmeldingen et ønske for året og årene framover, om å få flere villige som kunne stå i styrene og ta sin del av ansvaret. Det er et rikt arbeid men styrende kan gå trette av å stå år etter år uten utskiftninger. En trenger nye krefter. Måtte dette ligge hver og en på sinn. Vi vil jo ha kapellet og dens virksomhet, men hvem skal til slutt drive det? Det er et alvorlig spørsmål. Om en kan si det som det står i sangen: «Gjør meg villig varm og våken, Kjære Jesus led meg frem. Gjør meg til et lys i tåken, Som kan lede andre hjem».
Så var det årsmelding fra ungdomsgruppe og YA som begge fortalte om rik virksomhet. Av valg blir styret stående som året før da det ikke er mulig å få villige til å overta. Styret ungdomsgruppa ble også gjenvalgt, og YA står et år til. Fyrere og huskomite ble valgt i fjor og står et år til. Så var det valg på utloddningskomiteen og julefestkomiteen. Håper på en god støtte på utlodningene da kapellet trenger ca: kr 100. 000 til vann, kloakk og sanitær. Vær med å be for foreningen og folket!
Til slutt ønsker vi alle en riktig god jul og et velsignet nyttår-----.

Juletrefesten er lørdag 28. des. kl 19.00 og **Barnefesten** er søndag 29. des. kl 17.00 Alle er hjertelig velkommen----------.

Besøk av biskop Halvor Bergan hadde vi i forbindelse med bispevisitas i Mandal hvor han besøkte skoler bedrifter og menigheter. Her på Skjernøy var det fredag 29. nov. og ungdomsforeningen og ungdomsgruppa hadde arengert pitzakveld og det var møtt fram rundt 60 tilhørere, og prost og prestene i Mandal prosti. Det var sang av SKUK. Det var en meningfylt kveld.
Det er ikke ofte en biskop besøker Skjernøy. Personlig (S. Aa.) kan jeg bare huske besøk av biskop Johannes Smith i 1952 eller 53. Da gikk vi på skole for Georg Berge og vi måtte pugge leksen til den søndagen da biskopen kom til gudstjenesten. Hele øverste klassen ble stilt opp foran benkene i storsalen og biskopen gikk fram og tilbake og spurte oss fra bibelhistorien. Kan huske jeg for det meste sto og så ned i golvet, men det gikk jo greit. Husker også biskopen fortalte om unggutten Birger, en person som han som sjømannsprest hadde fått lov å konfirmere og han senere hadde truffet igjen.

Det var i krigens tid. (7)

Her avslutter vi fortellingen av Alf Pedersen fra krigen. Vi vil takke ham så mye for hva han har bidratt med. For mange har det vært interessant lesing. I neste nummer fortsetter vi med fortellinger fra krigen, men av en annen Skjernøybeboer.

- Så tilbake til krigsårene.

Kan huske en natt tyskerne kom og beordret meg til å kjøre dem til Ryvingen. Klokka var vel rundt midnatt og de kom og dunket i veggen. Jeg trodde det var at vi ikke hadde blendet godt nok, mange ganger var vi ikke så nøye med det, men det var det at jeg måtte kjøre dem til Ryvingen med en gang. Og da måtte det ha foregått noe der ute, for tyskerne var livredde for at en skulle skyte på dem når vi kom inn i mørket, så derfor begynte de å rope da vi var langt fra land at de ikke måtte skyte og de ropte hvem de var. De begynte å rope allerede ved Ryvingskjæret.

- Så var det dette grensebeviset som en alltid måtte bære. Ble det spurt etter det ofte?

Når vi kom inn Mandalselva med båt, så måtte vi innom Nybrygga for å vise grensebeviset. Det var helst når vi kom inn, ikke så ofte når vi kjørte ut. Men grensebevis måtte alle ha om en så var stein gammel og sengeliggende. Tyskerne hadde også satt opp mye sperringer langs strendene så det var ikke så godt å komme i land. På Sjøsanden og strendene der og til og med ute på Ryvingen.

- Radaren som var montert på Ryvingen, husker du den i drift?

Ja, den var i drift helt på slutten av krigen. Nede i Ryvingsstranda var det satt opp to maskinhus med to motorer og det var en haug med instrumenter av forskjellig slag. Motorene drev hver sin generator. Det var laget en plankebru helt fra havnen og opp til varden hvor de drog opp alt som skulle til. (Radaren var jo ganske stor). Tyskerne hadde den ene fyrassistent-boligen oppe ved fyret hvor de bodde.

- De tyskerne som hadde vakt på Høgevarden, hvor oppholdt de seg?

Den ene brakken som står der (er ombygd til hytte) var vel bare for opphold av vaktfolkene. Ellers bodde de i to hus som sto tomme som Enanda Olsen sitt hus (hun var i Amerika) og huset til Adolf Jørgensen (han bodde i Mandal), og skolehuset hvor de hadde sløydsalen og alt i andre etasje. Kjelleren ble brukt til matlaging. Huset til Enanda var forbeholdt høyere offiserer. Men de var fredelige, det skal de ha all ros for. Folk kunne bevege seg fritt uten inngrep av noen slag. Ja, det var vel en som gikk og vimte en del med pistol, tror ikke han var helt normal. Det var han som lå og fisket så mye i Bogstuvågen med noe ståltråd. Tror aldri han fikk noe på det redskapen, han brukte også piggtråd. Han fisket etter ål. Han brukte pistolen til å jakte på ender, de var helst halvdaue, fulle av olje. Han kom med endene som regel festet til beltet.

Brev fra Lillesand.

Her avslutter vi brevet fra Arthur Dyrstad som vi begynte i forrige nummer. Vi takker Arthur for bidraget.

Store turbåter og seilyachter ankrer opp på havna. I løpet av sommeren har vi anløp av 5-6 cruisebåter. Det var en skipsfører herfra som tok den første båten inn til kai for noen år siden og siden for å vise sitt fødested og siden har det bare økt. Det er mest amerikanske passasjerer ombord og de setter sitt preg på den lille byen vår. Kommuneetaten gjør en utmerket jobb med blomsterdekorasjoner omkring i gatene og vi får mye skryt for det og alle de pene velstelte hus. Det er mange fredede hus i sentrum og vi i familien eier gamle Skrivergården fra 1810 som ble finansiert av kaperpenger. Kapring ble også her drevet i stor stil som i de øvrige Sørlandsbyer. Gården måtte jeg kjøpe for å få plass til forretningen jeg skulle bygge i 1964. 1963 ble Lillesand, Vestre Moland og Høvåg slått sammen til en kommune. Innbyggertallet i de tre kommuner var i vekst før nevnte årstall, men i de siste 30 år har den økt betraktelig, ca, 60%, så i dag er det drøye 8000, og den bare øker. Innflytterne kommer fra hele landet, mange er eldre mennesker fra storbyene som vil ha rolige dager og et godt klima som de finner i denne landsdelen.
Industri: Vi ligger sentralt til mellom øst og vestlandet og i den forbindelse er det flere bedrifter som har etablert seg her. Den første som kom var Den Norske Stansefabrikk som flyttet fra Oslo i 1947. I 1965 åpnet Kong Olav V hjørnestensbedriften Norton. Antall ansatte; 200. Senere kom Asko engros dagligvarer, Agro Slakteri, Diplom Is Sentrallager.
Skoler: Møglestu Videregående med 5-6 hundre elever fordelt fra store deler av landet. Idrettshall med svømmehall som ble bygget i forbindelse med den nye skolen og stadion av internasjonal klasse. Og lysløype for ski og jogging. Vi har også et ypperlig skiterreng med opparbeidet løuper og skitrekk som blir flittig brukt når det er snø nok.
Alle de goder vi har fått i de senere år med investering av sykehjem, aldershjem, store nye skolebygg, renseanlegg etc. har kostet store summer. Gjelden pr. innbygger er stor og det er det vanlige i de fleste kommuner her i landet.
Anløp av lasteskip til og fra industrien er stor til å være den lille havna. Norton importerer all råvare som koks og sand fra Nederland til sin produksjon, ferdigvaren blir eksportert i sin helhet. Så har vi en betydelig eksport av feltspat som er malt opp som pulver og blir brukt til glass, porselen etc. Anlegget ligger 4-5 km. vest for Lillesand og ble bygget ut for 20-30 år siden. Produktet blir utskipet i bulk, og Polen er et av de land som er den største avtakeren.

I de 58 år jeg har vært her er det en borgers plikt å delta i de verv en blir pålagt fra offentlig hold, og det er blitt mange. bl.a. i kommunestyret for Høyre, skolestyre, Lagmannsretten, takstmann, forstanderskapet i Lillesand Sparebank etc. Etter frigjøringen i 1945 ble jeg valgt som formann i Idrettslaget og det var en tøff jobb etter at "myndighetene" i 1941 hadde forbudt videre drift. Idrettsplass og hoppbakke var forfalt, men allerede en uke etter frigjøringen var lagets medlemmer i full gang med gjenoppbyggingen.

Fors. side 8.

Hummerfiske.

Så har vi atter lagt et hummerfiske bak oss, noen av de aller seigeste holder vel ennå ut. Resultatet ble vel for de fleste så noenlunde normalt, hva fangst angår. Men hummerfisket er så mye mer enn resultater, antall, kroner og ører. Det er det eneste av de "gamle"fiskeriene som ikke er forsvunnet over i historien, eller har endret seg i vesentlig grad. Riktignok er teiner og båter blitt effektivisert, men selve fisket er ganske likt, ura må fremdeles treffes, hummeren må krype frivillig, og fagkunnskapene må være på plass, for at resultatet skal bli det rette. Dagens hummerfiske kunne godt, uten å skille seg vesentlig ut, plasseres i oldefars båt.

Dette fisket er et av bindeleddene dagens kystbefolkning har mot sin historie, mot farne generasjoner, tradisjon og kystkultur. Her sto i stor grad hos våre forfedre kampen om forskjellen på et godt år eller et uår, I dag er den økonomiske betydning en sterkt redusert. Teineantallet har også gått sterkt tilbake fra gamle dager, da fisket var mer kort, hektisk og slitsomt. Men fagkunnskapene går i arv, hemmelighetene om de beste urene, om vær og vinds betydning, og teoriene om agnets konsistens er utallige og vil nok få nye varianter også i de kommende generasjoner.

Og slik har jeg opplevd det mange, mange ganger i mitt liv: Lav oktobersol over en døende skjærgårdssommer, lauet får sitt første gule og røde skjær, høstens farger, melankolsk, vakkert, men litt vemodig, livets, generasjoners og årstiders gang. Det er høst, det er nok en gang blitt 1. oktober, det er hummerfiske. Det er noe instinktivt som driver en, spenningen og stemningen er spesiell. Hummerfisket har fulgt meg i nesten et halvt århundre, og gløden har ikke dabbet med årene.

For min del startet jeg min karriere i robåten til min bestefar i Skjernøysund, og jeg var ikke store karen. Min bestefar hadde grønn stær, og så svært lite. Så min første jobb her i livet var å se etter de rette dobbene. Og det tok ikke så lang tid før jeg hadde alle de forskjellige dobbene i Skjernøysund på rams. I de dager var det minst en hummerfisker i hvert hus. Da min bestefar var borte, var det min far som overtok. Han var imidlertid svært mye borte på grunn av sin jobb som sjømann. Og da var det å ta fatt aleine med robåten, eller sammen med min bror eller en kamerat. Det kunne være mange harde tak mot vestavinden på vestsiden av Skjernøy, men det ble oppveid av synet hver gang "han sadd der". Og også av noenlunde ordnede finanser foran julehandelen.

Etterhvert døde lysene i Skjernøysund ut, den gamle generasjonen forsvant. Tidene forandret seg, livsgrunnlag basert på fiske og jordbruk forsvant til fordel for industrialisering og såkalt utvikling.

Jeg flyttet ut, men hummerfisket trakk meg alltid tilbake til Skjernøy den 1. oktober. De mest finurlige unnskyldninger ble brukt for å skaffe gode grunner til å få noen fridager fra forsvaret, som var min arbeidsgiver gjennom flere år. Kun et år måtte jeg gi meg, da var det en stor Natoøvelse i Nord-Norge.

Nå har vi altså vært med nok en gang. Få aktiviter jeg driver med har så mange krydrende ingredienser, ramsalt sjø så det svir i øyene, vinden uler, av og til fra alle kanter på en gang, snart skinner solen igjen mot kobberfargede svaberg i høstens raske skiftninger. Teinene er fulle av krabber, vasstaskene skrangler i båten. Men i ny og ne dukker den opp, den sortkledde Homarus Gammarus, gleden er alltid til stede om den er over eller under målet, de små sikrer fremtiden. Tid for kaffe og mat, som inntas på en forlatt hyttebrygge, med duft av surt agn som appetittvekker. Og vips er nok en dag i skjærgårdsfolkets historie også blitt historie, tradisjonen er fulgt opp. Den kjølige oktoberdagen bærer signal om at en ny vinter står for døren.

Og når de gamle husene i Skjernøysund passeres føler jeg at selv om lysene for - lengst er sloknet i de fleste, så følger det øyne med bak gardinene og spørsmålet henger i luften, hvor mange fikk du i dag ?

Evert

Fra side 6. **Brev fra Lillesand.**

Etter 45 år "bak disken" fant jeg tiden inne for avslutning. Lokalene ble leiet ut noen år og senere overtok vår yngste sønn den videre drift av forretningen og jeg er visergutt.

Jeg har aldri angret at jeg etablerte meg her. Om byen var liten, var natur og omgivelser trivelige og menneskene lett å bli kjent med. Helsen har vært god i alle år og som pensjonist har jeg frisket opp mine kunnskaper som jeg lærte av Rasmus Dyrstad en sesong i hummerfiske da han manglet en hjelpegutt. Så noen hummer er det blitt og i trollgarna blir juletorsken fisket. Tradisjonen tro er det torsk til julaften. Fisket foregår i Homborsund der vi har hatt hytte siden 1942.
Det er 65 år siden jeg tok útflytting fra øya og fikk min første jobb i Mandal, men glemt er ikke barndommens øy der min vugge har stått.

Lokalnytt fra øya 1947.

Mi bu på en øy, og ikke i by, men derfor mi lage kan litt revy. Her ute det hender så moe og mangt, og spør om det høres, ja det rekke så langt.
Her forleden dag æ var på landet æ høre fekk blant andet. en fest skal hålles på Skjernøy kapeil, og den skal være på lørdags kveld. Ungdommer lager til hummerkalas ja det blir sikkert stor stas.
Og så fikk vi høre at de skulle kjøre mergel for Vesterøyfolk. og nå har mi fått den å prøvet å gått den, og mergel æ ute og mergel æ inne og mergel du ser på hver stein og hver pinne. Og mergelen lyse når i mørket mi går, og når den slutter, med ett mi der står. Den er myk å gå på, isteden for grasset, torvan og lynga og stein og morasje. Så det vil mi seie til dere her ute, at mergel på veie du går som på pute. Dere må osså få ut hele greien, så vil den lyse som melkeveien.
Og sannelig så fikk æ no mer nytt å høre, på Farestad der får de håbrann på snøre. Så nå vil de slutte å fiske med teine, og bare fiske med snøre aleine. Og nå har de jammen fått radio på skolen, så nå kan de høre fra England og Polen, og snart kan vel vår lærer gå hjem, for radioen klarer å lære dem.
Å, tenk så er mi kommen opp i så stor krig, at rottan skal ligge der utstrakt som lik. Ja, alle rotter skal til pers, å, du der skal bli stort kommers. Vannrotte, jordrotte, ja kramburotte me, kirkerotte, rottebom og rottenikk å det, ja, stakkars den som rotte æ. Når fjorten dager der er gått, mi alle rotter har vi fått.
Og her forleden mi hadde besøk, det var selve Rasmussen som var på besøk. Han kotte ner strømmen, der ingen slapp unna, men kommer flømmen, så skrur mi på hver knapp.
Æ, så det sto i bladet at boen den skal vekk, den ligg midt i leia, og er til alles skrekk. Og nå er han gåen i loften, da blir det mange sild, og da må mi stå ferdige og fange med brill.
Og der sto i bladet nå har de fått panikk, de alle ting vil kjøpe opp, det æ blitt alles skikk, Så nå mi skal til Mandal mi ingenting kan få, i alle hyller er der tomt, og mi må tomhendt gå. Der ækje tråd der ækje knapp, ja, det æ knapt mi får en lapp. Og går mi inn i en butikk og møter en herre, mi spør om mi kan få litt strikk, så svarer han dessverre, mi hadde just i går, det er det svar mi får.
Ja, dette var litt som kan hende i blant og alt som æ sakt, æ nesten sant.

Anna Berge.

Smånytt fra øya.

Hellen Syvertsens eiendom ble som de fleste vet solgt for en tid tilbake, og de nye eierne er i ferd med å flytte til Berge fra Vågsbygd.
Vi får komme tilbake med en fyldigere presentasjon litt senere. Det må i all fall sies å være svært positivt med fastboende etableringer på denne side av øya, hvor fraflytting og naturlig reduksjon av de fastboende har vært større enn tilgangen.

I begynnelsen av november ble det etter det vi har bragt i erfaring, for første gang, skutt en mår på Skjernøy. Måren er litt større enn en mink, og holder normalt til i de "dype skoger". Det er gjort flere observasjoner de siste år, så mye tyder på at den har formert seg her ute. Mårens hovedføde er hare, ekorn, fugler og egg, og den er kjent for glupende appetitt.

Redningsskøytefører

Koldevin Ellingsen døde 3. des. etter et kort sykeleie, nærmere 78 år. Han og familie bodde på Farested i 16 - 17 år til han ble pensjonist, og flyttet tilbake til Bø i Vesterålen i 1980. Han hadde da vært i Redningsselskapets tjeneste siden han begynte som 20 åring på seilskøyta RS «Nordland» i 1938 sammen med sin far som var fører. Vi husker han vel best søm fører på RS «Olav Ringdal jr.» og RS «Ambassador Bay» som lå stasjonert ved Krambubrygga i mange år. Han har en datter som bor i Valvik og en sønn som bor i Mandal. Vi lyser fred over hans minne---.

Lobbefest.

Lørdag 12.okt slapp ca. 70 "lobber" løs i Ramsvåa på Tregde Marina.Det ble en hyggelig fest, med god mat, dans, prat, sang og under holdning.Magnhild Brovig hadde i år igjen laget et underholdene kåseri over Skjernøyfolkets ve og vell, liv og lagnad , i året som gikk. Konkurranse med lokale spørsmål ble presentert, utlodning hører med når Skjernøyfolk samles, som ei sa," vi er jo vokst opp på utlodninger".Alle var enige om at det er positivt at "lobban" samles sånn ut på høsten ei gang hvert år!

Telefonen.

Hele Skjernøy ble satt et langt skritt tilbake i utviklingen mandag 21. okt. Alle telefoner på øya var ute av drift. Det var en lastebil med tipp som var så uheldig å dra ned telefonledningene og stolper på Berge i forbindelse med graving av hustomten til Hasns Berge. Det måtte skiftes flere stolper.
Dagen etter fikk de fleste telefonen tilbake, men noen måtte vente helt til torsdagen før det ble liv i telefonen. Det oppstår en utrygghet når en ikke kan komme fram i telefonen, slik det nå er blitt i dagens samfunn, men tenker vi tilbake da det var få eller ingen telefoner på øya, så må en jo undres på hvordan vi klarte oss da?

Grendehuset - Farestad.

Det var annonsert til møte tirsdag 19. nov. Saken var : Skal vi ruste opp / bygge ut grendehuset!? Det var sendt ut informasjon til alle husstandene på øya, og alle var spente på oppslutningen. Den var positiv! Det var stemning til å sette igang prosjektet, så nå har komiteen, bestående av Bjørn Vikør, Gerd Haraldstad Hansen og Torstein Dyrstad, med å sende søknader til rette instanser for å skaffe til veie penger. Det vil komme mer informasjon om Skjernøy grendehus ved en senere anledning da resultatet er lagt fram. Men gløden om å få gjort noe med huset er så absolutt til stede, og det er jo første bud når vi skal samarbeidde om et felles funksjonelt grendehus!

Barnedåp.

Søndag 21. juli ble to Skjernøyjenter døpt i Mandal kirke. Det var Christine Toft Dyrstad fra Dyrstad, og Henriette Herstad Adriaenssens fra Skjernøysund. Foreldre til Christine er Erna og Torstein og Inger Lise og Per.
Dette innlegg skulle ha vært med i forrige nummer, men var uteblitt.

Husbygging.

På Berge har Hans og Gro Berge startet grunnarbeidne på sin hustomt, som ligger ved siden av huset til Edgar og Olga Berge.

Uhell ved skolebussen.

Fredag 22. nov skjedde det et uhell i forbindelse med avstigningen av skolebussen. En 10 årig gutt fra Eigebrekk skulle være med en kamerat fra Dyrstad hjem til seg. Når han skulle stige av bussen på Dyrstad, var sjåføren av bussen litt for fort til å lukke bakdøren og starte kjøringen. Ranselen til 10 åringen ble klemt fast i døren med resultat at gutten falt og fikk armen under bakhjulet. Heldigvis så kom ikke hele armen under. Gutten kunne reise hjem etter behandling på Mandal sykehus----------.

Må fjernes.

Den tiligere omtalte ulovlige hytteveien i Valvik må fjernes. Det har Miljøverndepartementet krevd. Og terrenget må tilbakeføres slik det var før veien ble lagt. Det var fylkesmannen som anket avgjørelsen fra Mandal bygningsråd til departementet. Bygningsrådet mente at veien kunne ligge med å tilså vegkantene---------.

Mulighetenes øy

Ut på tur, aldri sur – i hvert fall ikke hvis du går rundt Ystevågen på Skjernøy. Her møtes himmel og hav i et turterreng du er nødt til å bli i godt humør av.

Denne helgen foreslår vi at du legger søndagsturen til Skjernøy ved Mandal, Norges sydligste bebodde øy, med rundt 300 innbyggere. Vi garanterer:

Søndag 22. sept. vr det mange som hadde fulgt uppfordingen som sto i «Fædrelandsvennen» om Søndagsturen som sto avskrivet dagen før i avisen og som ble guidet av Rita Dyrstad Solvang. Det møtte så med folk opp at alle parkeringsplasser var fullsatt, så bilene sto langs veien. Og mange var veldig begeistret over de fine turløypene---------.

2 barn ble døpt på kapellet den 6/10. Første foreldrepar: Hilde og Trygve Ånensen. Barnets navn : Kristian Theodor.
Neste foreldrepar : Anne Lans og Jan Harald Syvertsen. Barnets navn, Margrethe.----
Det var igjen barnedåp den 17/11. Foreldre: Heidi og Øivind Seyffarth Barnets navn: Erlend. Vi gratulerer både foreldre og barn.----
Samme dag ble det delt ut Min kirkebok til 3 4-åringer: Gun Charlotte Ammundsen, Rikke Karlsen og Simen Seyffarth.-----
Og endelig var det barnedåp den 8/12. De var en gutt som fikk navnet Endre og hans foreldre kom fra Mandal. Det hender av og til de kommer ut her og har barnedåp, og det synes vi bare er hyggelig.

Ennå et tomt hus har fått fast bosetning, nemlig huset bak kapellet, straks opp forbi Henning Jenssen. Det er Geir Larsen (gammel Skjernøygutt) og Cecilie LaZarus som har kjøpt huset og flyttet inn der i høst. Vi ønsker dem velkommen til øya vår.-----

Vi minner om kontigenten for 1997. Vi har holdt samme kontigent siden 91, til tross for flere porto forhøyelser. Men da portoen stiger igjen over nyttår, ser vi oss dessverre nødsaget til å sette kontigenten opp til kr. 50,- herover og $ 10.- i USA.
Vær vennlig og betal inn så raskt som mulig, da dette er vår eneste inntektskilde. På forhånd takk.---

Fremdriften av kloakkarbeidet går som planlagt og de er alrede kommet langt. De begynte 1. oktober ved Valvikkrysset og er ferdige til toppen av Kniben (= selve Farestadgården) og videre opp til Per Syvertsen. De har videre gravd oppe fra Arvid Gabrielsen nedover mot Fidja og Hoveddiga ved veien. Likeledes er de godt i vei opp mot Ivar Syrdahl og pr. 9/12 holder de og graver oppover Kapellbakken, forbi kapellet og oppover mot de 4 husene som ligger der.
Det har vært en enorm skyting, da grøftene er ca. 2 m. dype og for det meste i solid fjell. Til tross for dette, har alt gått greit, uten noen uhell. Men det er mye igjen og både vinter og vår vil nok gå før de er ferdige. Rosnes kommer nok på tampen og neppe før hen på vårparten en gang.--
Så mye for denne gangen. Vi kommer tilbake med mere kloakkprat i neste nummer.----------

Det flotte sensommer-og høstværet varte til de aller siste dagene av september. Men da var det jevnt slutt. Hele oktober og november var preget av masse nedbør. Ikke de enorme mengder, men jevnt over mer eller mindre hver dag. Noen fine dager inne i mellom hadde vi, men det var for det meste bare timer mellom hvert regnvær. - En del uvær hadde vi også, med mye sjø, og spesielt må nevnes 6. november. Da hadde vi sv. storm med voldsom sjø og høyvanne. Men så ille som 16. okt. i 87 var det vel neppe, og vannet var ikke fullt så høyt, så skadene ble ikke så store.
I slutten av nov. ble det litt vinterslig, med noen -grader og litt snø. Men med desember ble det mildvær og regn, og snøen forsvant. Så får vi da håpe at vi slipper en gjentagelse av den vinteren vi hadde i fjor. Men det er skjelden at to harde vintre kommer etter hverandre.

Vi ønsker alle våre lesere, nær og fjern, en gledelig jul og et godt nytt år.

UTSTILLING.

Søndag 1. des. hadde Tor Ivar Hansen utstilling av akvareller på grendehuset. Det var mange og fine motiver fra Skjernøy og skjærgården omkring og fra Mandal. Det ble severt kaffe og kaker.